

Corelli Arcangelo (1653-1713)

Był jednym z najbardziej wpływowych muzyków [baroku](#). Pisał głównie muzykę na instrumenty smyczkowe (sonaty solowe i triowe oraz concerti grossi)

Arcangelo Corelli (ur. 17 lutego 1653 roku w Fusignano, zm. 9 stycznia 1713 roku w Rzymie) większość swego życia spędził w Rzymie. Zyskał olbrzymią sławę jako wirtuoz skrzypiec, pedagog i kompozytor. Corelli urodził się miesiąc po śmierci swego ojca, jako najmłodsze z pięciorga dzieci, w zamożnej i znanej rodzinie. Pierwsze lekcje muzyki pobierał w Faenzy u miejscowego księdza, następnie zaś — gdy postanowił zostać profesjonalnym skrzypkiem — przeniósł się do Bolonii, która była w owym czasie głównym centrum włoskiej [muzyki kameralnej](#). Tam w 1760 roku (miał wtedy 17 lat) został przyjęty do prestiżowej Accademia Filarmonica.

Rok później przeniósł się na stałe do Rzymu. Najpierw studiował tam pilnie [kontrapunkt](#) pod kierunkiem M. Simonellego, zwanego [Palestriną XVIII w.](#) a potem coraz śmielej działał jako skrzypek i kapelmistrz. W 1669 roku związał się z dworem przebywającej w Rzymie królowej Szwecji, Krystyny i brał udział w koncertach organizowanych w jej rezydencji Palazzo Riario. Królowej dedykował swoje [Opus 1](#) — zbiór 12 [sonat](#) triowych (na dwoje [skrzypiec](#), [wiolonczele](#) i [klawesyn](#) (continuo) utrzymanych w stylu da chiesa (kościelnych). W 1684 roku Corelli został członkiem Congregazione dei Virtuosi di Santa Cecilia i rozpoczął pracę na dworze kardynała Pamphiliego. Jemu też dedykował drugi swój zbiór sonat, tym razem w lżejszym stylu kameralnym (da camera).

Gdy Pamphili wyprowadził się z Rzymu, Corelli dostał się pod opiekę kardynała Ottoboniego. Otrzymał stanowisko pierwszego skrzypka w zespole instrumentalnym, który grywał nie tylko podczas pałacowych uroczystości, ale także na specjalnych wieczornych koncertach poniedziałkowych, na które zapraszano najważniejszych dostojników i sławnych muzyków. Ottoboni wysoko cenił kunszt Corellego i traktował go jak przyjaciela. Lata jego mecenatu były dla Corellego bardzo szczęśliwe. W spokoju mógł poświęcić się muzyce, a także zbieraniu obrazów. Komponował wówczas kolejne zbiory

sonat triowych i solowych na skrzypce i continuo, a każdy z nich zwykle bardzo długo cyzelował, zanim wypuścił w obieg publiczny.

Arcangelo Corelli, Concerto grosso C-dur op. 10 nr 6

Zdobywał coraz większą sławę także jako pedagog. Z różnych stron Europy przybywali do niego młodzi muzycy, by pobierać lekcje. Wśród uczniów Corellego znaleźli się m.in. [Antonio Vivaldi](#), Locatelli, Geminiani i Antonio Salieri. W 1706 roku Corelli otrzymał członkostwo rzymskiej Accademia dell' Arcadia — instytucji promującej muzykę. Od tego czasu coraz rzadziej grał publicznie, aż wreszcie całkowicie zrezygnował z występów. Całą energię poświęcił doskonaleniu swego najważniejszego swojego dzieła, *12 concerti grossi* op. 6 (wydane dopiero po śmierci kompozytora). W 1712 roku ze względu na podeszły wiek i pogarszające się zdrowie wyprowadził się z pałacu kardynała i przeniósł do domu brata, gdzie w następnym roku zmarł. Z woli Ottoboniego zwłoki Corellego zabalsamowano i złożono w rzymskim Panteonie, nieopodal Rafała. Ponadto kardynał wyjednał u elektora Palatynatu, Johanna Wilhelma, pośmiertne przeniesienie kompozytora do stanu szlacheckiego.

Corelli był największym skrzypkiem przełomu XVII i XVIII w. Współcześni cenili go niezmiernie za perfekcyjną grę, w której kładł nacisk na piękno kantyleny, a więc śpiewny szlachetny ton. Gra jego stała się wzorem klasycznego stylu włoskiego, łączącego śpiewność z głębią emocji. Był perfekcjonistą i czarował słuchaczy nie tylko grą solową, ale też wykonaniami idealnie skoordynowanej grupy instrumentów smyczkowych. Jako kompozytor tworzył niewiele, ale w sposób bardzo zwarty i systematyczny. Wielu współczesnych uważało dzieła Corellego za symbol doskonałości. Gatunki i formy, które uprawiał, stały się standardem dla następnych generacji kompozytorów. Szczególnie rozwinął i spopularyzował concerto grosso, typu koncertu przeznaczonego na grupę instrumentów solowych (dwoje skrzypiec i wiolonczela) i zespół smyczkowy z [basso continuo](#). Był ponadto pierwszym kompozytorem, który całkowicie zerwał ze starymi skalami modalnymi (kościelnymi) i pisał muzykę w tonacjach dur i moll.

dr hab. Iwona Lindstedt

Ciekawostki

W styczniu 1687 r. Corelli dyrygował olbrzymią, około 150-osobową orkiestrą smyczkową w czasie uroczystości przygotowywanych przez królową Krystynę z okazji przybycia do Rzymu wysłannika króla Jakuba II Stuarta.

Najbardziej znanym dziełem Corellego jest *La Folia* — wariacje zawarte w zbiorze *12 sonat solowych* op. 5, które traktować można jako kompendium skrzypcowego smyczkowania, sposobów artykulacji i w ogóle możliwości technicznych gry skrzypcowej.